

ξυπνήσει πάλι θα στενάζει απ' την πολύ γλύκα, δεν ξέρει αν κοιμήθηκε μισή ώρα ή μισή ζωή. Τώρα ο ίσκιος της βολικιάς πέτρας μάκρυνε, η ευωδιά της κίσαρης πιο αψιά. Η αντικρινή βουνοπλαγιά λίγο-λίγο από κάτω προς τα πάνω ισκιώνει, βαστά λίγον απ' τον βασιλεμμένον ήλιο η κορφή- ένα κοπάδι προβατάκια σκορπίσανε και βόσκουνε, σκύβουνε τα κεφάλια, σαλεύουνε τα ποδαράκια και παίζουνε τα κουδούνια τους, κοντά στο μαλλί, στο γάλα, στο τυρί, στο κρέας τους έχουνε και τη χάρη αυτή αυγή και βράδυ ξυπνούνε την ερημιά- Ο βοσκός αμούστακος κάθεται σε αγναντερή πέτρα, παίζει σουράβλι καμωμένο με τα χέρια του, διαλεγμένο στις καλαμιές. Το απόγειο αεράκι πέρνει το διπλό σκοπό σουράβλι και κουδούνια, διπλή περικοκλάδα λουλουδίζει κάθε δειλινό είπαμε και κάθε αυγή. Η έρημη ακρογιαλιά δεν έχει την ασαλεψιά του βουνού κάθε κύμα έρχεται σαν επίτηδες ξεκινήμένο να ταρακουνήσει τον περαστικό, θες δε θες το περιμένεις, παρατηράς το πέλαγος όπου πιάνονται οι αγέρηδες η βουή ασώπαστη-πού γλυκός ύπνος..

· Άλλη φορά περπατάς 3, 4 ώρες φτάνεις την προχωρημένη ερημιά, δεν έχει θέση πια εδώ καταστημένη ο άνθρωπος και τα έργα του. Οι ζευγαρισμένες πλαγιές χαμηλώσανε, ξεπεραστήκανε μάντρες και μαντριά και ταιριασμένες πέτρες, οι πατημασιές των κατσικιών σβύσανε δεν ανεβαίνει ως εδώ κοπάδι ούτε βρίσκει πουθενά σπειρί από αλωνισμένο καρπό το μερμήγκι. Ο αέρας βουίζει μέσα και μέσα στ' αυτί, άλλο τίποτα δεν ακούγεται πατάς χαμόκλαδα, μοσκοβολούνε θρούμπι, θυμάρι, κίσαρη, άγρια ρίγανη, η μοσκοβολιά τους ίσια στη μύτη σου αμέσως γνωρίζεται. Κι η πυράδα της πέτρας. Καθίζει λοιπόν κατάκορφα ο περιπατητής η ανάσα του είναι νοστιμισμένη καλά έφτασε ως εδώ δε βιάζεται, τις ώρες τις περπατά σοβαρός, γέρος βοσκός ο ήλιος πάνε σιγά.

ξυπνήσει πάλι θα στενάζει απ' την πολύ γλύκα, δεν ξέρει αν κοιμήθηκε μισή ώρα ή μισή ζωή. Τώρα ο ίσκιος της βολικιάς πέτρας μάκρυνε, η ευωδιά της κίσαρης πιο αψιά. Η αντικρινή βουνοπλαγιά λίγο-λίγο από κάτω προς τα πάνω ισκιώνει, βαστά λίγον απ' τον βασιλεμμένον ήλιο η κορφή- ένα κοπάδι προβατάκια σκορπίσανε και βόσκουνε, σκύβουνε τα κεφάλια, σαλεύουνε τα ποδαράκια και παίζουνε τα κουδούνια τους, κοντά στο μαλλί, στο γάλα, στο τυρί, στο κρέας τους έχουνε και τη χάρη αυτή αυγή και βράδυ ξυπνούνε την ερημιά- Ο βοσκός αμούστακος κάθεται σε αγναντερή πέτρα, παίζει σουράβλι καμωμένο με τα χέρια του, διαλεγμένο στις καλαμιές. Το απόγειο αεράκι πέρνει το διπλό σκοπό σουράβλι και κουδούνια, διπλή περικοκλάδα λουλουδίσει κάθε δειλινό είπαμε και κάθε αυγή. Η έρημη ακρογιαλιά δεν έχει την ασαλεψιά του βουνού ^{το} ~~κάθε~~ κύμα έρχεται σαν επίτηδες ξεκινημένο να ταρακουνήσει τον περαστικό, θες δε θες το περιμένεις, παρατηράς το πέλαγος όπου πιάνονται οι αγέρηδες η βουή ασώπαστη-πού γλυκός ύπνος..

Άλλη φορά περπατάς 3, 4 ώρες φτάνεις την προχωρημένη ερημιά, δεν έχει θέση πια εδώ καταστημένη ο άνθρωπος και τα έργα του. Οι ζευγαρισμένες πλαγιές χαμηλώσανε, ξεπεραστήκανε μάντρες και μαντριά και ταιριασμένες πέτρες, οι πατημασιές των κατσικιών σβύσανε δεν ανεβαίνει ως εδώ κοπάδι ούτε βρίσκει πουθενά σπειρί από αλωνισμένο καρπό το μερμήγκι. Ο αέρας βουίζει μέσα και μέσα στ' αυτί, άλλο τίποτα δεν ακούγεται πατάς χαμόκλαδα, μοσκοβολούνε θρούμπι, θυμάρι, κίσαρη, άγρια ρίγανη, η μοσκοβολιά τους ίσια στη μύτη σου αμέσως γνωρίζεται. Κι η πυράδα της πέτρας. Καθίζει λοιπόν κατάκορφα ο περιπατητής η ανάσα του είναι νοστιμισμένη καλά έφτασε ως εδώ δε βιάζεται, τις ώρες τις περπατά σοβαρός, γέρος βοσκός ο ήλιος πάνε σιγά.

ΑΠ' ΤΗΝ κορφή του βασιτέται και κλαδίζει προς τα κάτω η χοντρή ραχοκοκαλιά του νησιού ως τη θαλασσινή του ρίζα. Οι ρεματιές ρίχνουνε καθεμιά τον ίσκιο τους, οι κάβοι πιάνονται από ψηλά και πέφτουνε πότε κοφτοί πότε πλαγιαστοί γίνονται αγκαλιές, αμουδιές συνεχίζουνε ως και μέσα στη θάλασσα πρασινοκιτρινίζουν. Το μάτι χωρά το νησί ακέραιο. Πολλά βουναλάκια τέτοια έχουνε τα νησιά, μικρό το ύψος τους μα σου φανερώνουνε θεάματα μεγάλα και όποιος τα πατήσει αν σημαδέψει από έναν μικρό και κανέναν πιο μεγάλο κρίκο όσα βλέπει θα βγει αλυσιδωτά δεμένο το Αιγαίο πέλαγος.

Όσο μεσημεριάζει καίγεται η κορφή σα λαμπάδα χοντροπλασμένη, τα βράχια μυρίζουνε φουρνισμένο ψωμί, θες να ξεχάσεις τη δίψα σου και τη δίψα της γης μα δεν ξεχνιέται, χάθηκε κι ο λίγος ίσκιος που βαστούσαν τα χαμόκλαδα, χωρίζανε χώμα και ήλιο. Κι ο περαστικός άνθρωπος ένα φρύγανο κι αυτός ταμένος για κάψιμο δεν υπάρχει έλεος, αλοιμόνο του αν θυμηθεί βρύσες που τρέχουνε και απόσκια -θα παραλογιάσει: αυτή 'ναι η προχωρημένη ερημιά. Και πάνω στο μεσουράνημά του ο ήλιος θαμπώνει σα χνωτισμένο γιαλί ένα μαβί σκούρο ζωνάρι φαίνεται άξαφνα κατά το βοριά πρώτο ένα φύσημα φτάνει καφτό η ασάλευτη λαύρα σάλεψε ύστερα ένα φύσημα κρυερό, ένα παραφύση στόμα φυσά και τα δυο -πήρε μελτέμι-. Τώρα όσα πατούσε ο ήλιος τ' άρπαξε ο αέρας, απ' τον έναν τώρα ο άλλος παιδεφτής το μουρμουριστό αεράκι γίνηκε μουγκρητό, σκύβει ο άνθρωπος το κεφάλι ας ήτανε η πλάτη του στρογγυλή σαν αστιβιά, ότι εξέχει ρούχο, μαλλί τα τραβούνε αθώρητα, φρενιασμένα δάχτυλα, πότε προς τα μπρος τον ρίχνει ο παιδεφτής, πότε τον ρίχνει πίσω ένας παλαιστής με τις γροθιές πώς να προχωρήσει.. Φτάνει κάποτε ο ανεμοδαρμένος στο ξωκκλήσι του προφήτη Ηλία, βρίσκει το κλειδί στην κρύφτρα, μπαίνει μέσα, σα σκοινί κομμένο με το μαχαίρι κόβεται μέσα το

ΑΠ' ΤΗΝ κορφή του βασιέται και κλαδίζει προς τα κάτω η χοντρή ραχοκοκαλιά του νησιού ως τη θαλασσινή του ρίζα. Οι ρεματιές ρίχνουνε καθεμιά τον ίσκιο τους, οι κάβοι πιάνουνται από ψηλά και πέφτουνε πότε κοφτοί πότε πλαγιαστοί γίνονται αγκαλιές, αμουδιές συνεχίζουνε ως και μέσα στη θάλασσα πρασινοκιτρινίζουν. Το μάτι χωρά το νησί ακέραιο. Πολλά βουναλάκια τέτοια έχουνε τα νησιά, μικρό το ύψος τους μα σου φανερώγουνε θεάματα μεγάλα και όποιος τα πατήσει αν σημαδέψει από έναν μικρό και κανέναν πιο μεγάλο κρίκο όσα βλέπει θα βγει αλυσιδωτά δεμένο το Αιγαίο πέλαγος.

Όσο μεσημεριάζει καίγεται η κορφή σα λαμπάδα χοντροπλασμένη, τα βράχια μυρίζουνε φουρνισμένο ψωμί, θες να ξεχάσεις τη δίψα σου και τη δίψα της γης μα δεν ξεχνιέται, χάθηκε κι ο λίγος ίσκιος που βαστούσαν τα χαμόκλαδα, χωρίζανε χώμα και ήλιο. Κι ο περαστικός άνθρωπος ένα φρύγανο κι αυτός ταμένος για κάψιμο, δεν υπάρχει έλεος, αλοιμόνο του αν θυμηθεί βρύσες που τρέχουνε και απόσκια -θα παραλογιάσει: αυτή 'ναι η προχωρημένη ερημιά. Και πάνω στο μεσουράνημά του ο ήλιος θαμπώνει σα χνωτισμένο γιαλί ένα μαβί σκούρο ζωνάρι φαίνεται άξαφνα κατά το βοριά πρώτο ένα φύσημα φτάνει καφτό η ασάλευτη λαύρα σάλεψε ύστερα ένα φύσημα κρυερό, ένα παραφύση στόμα φυσά και τα δυο πήρε μελτέμι-. Τώρα όσα πατούσε ο ήλιος τ' άρπαξε ο αέρας, απ' τον έναν τώρα ο άλλος παιδεφτής το μουρμουριστό αεράκι γίνηκε μουγκρητό, σκύβει ο άνθρωπος το κεφάλι ας ήτανε η πλάτη του στρογγυλή σαν αστιβιά, ότι εξέχει ρούχο, μαλλί τα τραβούνε ~~αθώρητα~~, φρενιασμένα δάχτυλα, πότε προς τα μπρος τον ρίχνει ο παιδεφτής, πότε τον ρίχνει πίσω ένας παλαιστής με τις γροθιές, πώς να προχωρήσει.. Φτάνει κάποτε ο ανεμοδαρμένος στο ξωκκλήσι του προφήτη Ηλία, βρίσκει το κλειδί στην κρύφτρα, μπαίνει μέσα, σα σκοινί κομμένο με το μαχαίρι κόβεται μέσα το

βουητό. Πήρε ανάσα. Πάνω στις γυαλιστερές άνισες πλάκες μπρος στ' Άγιο Βήμα ένα θυμιατό χωματένιο και στην άκρια το κασελάκι με τον άμμο, μέσα στο θολωτό παραθυράκι κεράκια, το μπουκάλι το λάδι, το κουτί τα σπίρτα, το λιβάνι, φυτιλάκια του βουνού όποιος θέλει περαστικός και ξέρει την τάξη τα βρίσκει έτοιμα και θα ρίξει κάτι θα θυμιάσει.

Το τέμπλο είναι ξύλο μπογιαντισμένο μαβί και καφεδί σαν των καϊκιών. Η Παναγιά, ο Χριστός στη θέση τους πρόσωπα βυζαντινά ζωγραφισμένα, πολύ γνώριμα, μελαχροινά -μοιάζουνε οι άγιοι με τους ζωντανούς άραγε ή μοιάζουνε οι ζωντανοί με τις ζωγραφικές αυτές συγγενέψανε χρώματα και υλικά, χώμα και τέχνη της αγιογραφίας η φημισμένη κι η ταπεινή από παλάτια σ' ερημοκλήσια μια γλώσσα τέχνη βυζαντινή, γλώσσα κοινή και σοφή, σε ολόκληρη Ανατολή μιλημέμενη.

Το κόνισμα όμως του προφήτη Ηλία - κρίμας τον Άγιο είναι καινούργιο αφιέρωμα, η ευλάβεια του δωρητή και του ζωγράφου ίδια μα η τέχνη πια ξέπεσε, πάνω σε 3—4 σανίδια με μια ματιά φαίνεται η λάμψη κι ο ξεπεσμός.

Ο κουρασμένος τώρα βλέπει απ' τη χαμηλή, γυρτή πορτίτσα τη νύχτα όπως σκεπάζει λίγο-λίγο το βουνό, ο αέρας πυκνώνει το σκοτάδι, τρέμουνε τάστρα σαν ανθοί κρεμαστοί, απ' την τρεμούλα των άστρων προνοούνε οι θαλασσινοί τη δύναμη του αγέρα, ο απαγγιασμένος άνθρωπος ζαρώνει χάμω, λαγοκοιμάται και συχνόξυπνά.

Και πια το χάραμα αραιώσε το σκοτάδι, έπεσε η δύναμη του μελτεμιού-το λεοντάρι λούφαξε, μιανής νύχτας η αγριάδα του, κυρίεψε η πρωινή μοσχοβολιά.

Ο ΗΛΙΟΣ έσकाσε και πετάχτηκε μονοκόμματος πάνω απ' το μακρινό νησάκι, το κλώτσησε, το τρύπησε η λάμψη του,

βουητό. Πήρε ανάσα. Πάνω στις γυαλιστερές άνισες πλάκες μπρος στ' Άγιο Βήμα ένα θυμιατό χωματένιο και στην άκρια το κασελάκι με τον άμμο, μέσα στο θολωτό παραθυράκι κεράκια, το μπουκάλι το λάδι, το κουτί τα σπύρτα, το λιβάνι, φυτιλάκια του βουνού όποιος θέλει περαστικός και ξέρει την τάξη τα βρίσκει, ~~έτοιμα και~~ θα ρίξει κάτι θα θυμιάσει.

Το τέμπλο είναι ξύλο μπογιαντισμένο μαβί και καφεδί σαν των καϊκιών. Η Παναγιά, ο Χριστός στη θέση τους πρόσωπα βυζαντινά ζωγραφισμένα, πολύ γνώριμα, μελαχροινά -μοιάζουνε οι άγιοι με τους ζωντανούς άραγε ή μοιάζουνε οι ζωντανοί με τις ζωγραφικές αυτές συγγενέψανε χρώματα και υλικά, χώμα και τέχνη της αγιογραφίας, η φημισμένη ~~και~~ ή ταπεινή από παλάτια σ' ερημοκλήσια μια γλώσσα-τέχνη βυζαντινή, γλώσσα κοινή και σοφή, σε ολόκληρη Ανατολή μιλημέμενη.

Το κόνισμα όμως του προφήτη Ηλία - κρίμας τον Άγιο είναι καινούργιο αφιέρωμα, η ευλάβεια του δωρητή και του ζωγράφου ίδια μα η τέχνη πια ξέπεσε, πάνω σε 3—4 σανίδια με μια ματιά φαίνεται η λάμψη κι ο ξεπεσμός.

Ο κουρασμένος τώρα βλέπει απ' τη χαμηλή, γυρτή πορτίτσα τη νύχτα όπως σκεπάζει λίγο-λίγο το βουνό, ο αέρας πυκνώνει το σκοτάδι, τρέμουνε τάστρα σαν ανθοί κρεμαστοί, απ' την τρεμούλα των άστρων προνοούνε οι θαλασσινοί τη δύναμη του αγέρα, ο απαγγιασμένος άνθρωπος ζαρώνει χάμω, λαγοκοιμάται και συχνοξυπνά.

Και πια το χάραμα αραιώσε το σκοτάδι, έπεσε η δύναμη του μελτεμιού-το λεοντάρι λούφαξε, μιανής νύχτας η αγριάδα του, κυριέψε η πρωινή μοσχοβολιά.

Ο ΗΛΙΟΣ έσκασε και πετάχτηκε μονοκόμματος πάνω απ' το ~~μακρινό~~ νησάκι, το κλώτσησε, το τρύπησε η λάμψη του,

βρέθηκε μονομιάς στα ψηλώματα -πώς δεν ακούστηκε κανένα μπαμ έτσι όπως άστραψε άξαφνα.

Στις τόσες μέρες πάλι καλωσύνη, γιαλί, δεν το πιστεύει πως αντέχει τέτοιο μονοκόμματο γιαλί, λαμποκοπά ως πέρα πουθενά σημάδι κανενούς καιρού, φαίνεται κι ο πάτος της θάλασσας-η πασιφάνια να την πούμε-με μια αναπνοή σου λες πως θα κάνεις βουτιά να περιδιαβάσεις τους μαύρους φυκιάδες, τις φεγγερές αμμούδες, τις μαλιαρές ρίζες του κάθε βράχου, τις ξέρες. Τα ψάρια βόσκουνε και γυαλίζουνε πες τα πουλιά δίχως λαλιά στο περιβόλι τούτο. Στις ρηχές λακουβίτσες πηδούνε οι πονηρές γαρίδες σαν ακρίθες, τα καβουράκια ξετρυπώνουνε με το ένα πλευρό, ένας τριχωτός νοικοκύρης ούτε κάβουρας ούτε σκούληκας μισοβγαλμένος απ' το κοχύλι του το περπατά. μετακουνά κι ο αχινός, σαλεύει τ' αγκάθια του και βαστά ένα ψιλό πετραδάκι στο σταυρωτό του στόμα-νάχεις μάτια να βλέπεις και υπομονή-. Μπρος-πίσω αργοσαλεύουνε οι θαλασσινές ανεμώνες με απαλή χάρη, παίζουνε τα γραμμωτά μαλακά τους χωνάκια το κάθε φύκι με το χρώμα του.

Νάχεις κι αυτί ν' ακούς τη μουρμούρα της κοιμισμένης θάλασσας, πότε παραμιλά κι ευφραίνεται, πότε παραμιλά παραπονεμένη, πίσω από έναν κούφιο βράχο αναρουφά, πάνω στα χαλίκια ξεμουδιάζει. Ένα βαπόρι πέρασε σαν κρεμασμένο απ' τον ουρανό, πέρασε ξεχάστηκε, άξαφνα το κύμα του έρχεται κατρακυλώντας χτυπά την ακρογιαλιά την τράνταξε, θύμισε δύναμη αναπάντεχη, σεισμό, και πάλι όλα γαληνεύουν. Κάποιο βαρκί με μηχανάκι περνά και τ' απόνερα πίσω του αστράφτουνε και πέφτουνε σαν κομμένη καινούργια λαμαρίνα. Κι ο κάθε ήχος κουδουνίζει πάνω στο τζάκι της θάλασσας κι η επίσημη φωνή ενούς ψαρά που γιαλεύει με το γυιό του «σια-σια καλά έλα κοντά». Το παράγγελμα και το τρίξιμο του σκαρμού,

βρέθηκε μονομιάς στα ψηλώματα -πώς δεν ακούστηκε κανένα μπαμ έτσι όπως άστραψε άξαφνα.

Στις τόσες μέρες πάλι καλωσύνη, γιαλί, δεν το πιστεύεις πως ~~αντέχει~~ τέτοιο μονοκόμματο γιαλί, λαμποκοπά ως πέρα πουθενά σημάδι κανενούς καιρού, φαίνεται κι ο πάτος της θάλασσας-η πασιφάνια να την πούμε-με μια αναπνοή σου λες πως θα κάνεις βουτιά να περιδιαβάσεις τους μαύρους φυκιάδες, τις φεγγερές αμμούδες, τις μαλιαρές ρίζες του κάθε βράχου, τις ξέρες. Τα ψάρια βόσκουνε και γυαλίζουνε, ~~περτα~~ πουλιά δίχως λαλιά στο περιβόλι τούτο. Στις ρηχές λακουβίτσες πηδούνε οι πονηρές γαρίδες σαν ακρίθες, τα καβουράκια ξετρυπώνουνε με το ένα πλευρό, ένας τριχωτός νοικοκύρης ούτε κάβουρας ούτε σκούληκας μισοβγαλμένος απ' το κοχύλι του το περπατά. μετακουνά κι ο αχινός, σαλεύει τ' αγκάθια του και βαστά ένα ψιλό πετραδάκι στο σταυρωτό του στόμα-νάχεις μάτια να βλέπεις και υπομονή-. Μπροσ-πίσω αργοσαλεύουνε οι θαλασσινές ανεμώνες με απαλή χάρη, παίζουνε τα γραμμωτά μαλακά τους χωνάκια το κάθε φύκι με το χρώμα του.

Νάχεις κι αυτί ν' ακούς τη μουρμούρα της κοιμισμένης θάλασσας, πότε παραμιλά κι ευφραίνεται, πότε παραμιλά παραπονεμένη, πίσω από έναν κούφιο βράχο αναρουφά, πάνω στα χαλίκια ξεμουδιάζει. Ένα βαπόρι πέρασε σαν κρεμασμένο απ' τον ουρανό, πέρασε ξεχάστηκε, άξαφνα το κύμα του έρχεται κατακυλώντας χτυπά την ακρογιαλιά την τράνταξε, θύμισε ~~δύναμη αναπάντεχη~~ σεισμό, και πάλι όλα γαληνεύουν. Κάποιο βαρκί με μηχανάκι περνά και τ' απόνερα πίσω του αστράφτουνε και πέφτουνε σαν κομμένη καινούργια λαμαρίνα. Κι ο κάθε ήχος κουδουνίζει πάνω στο τζάκι της θάλασσας κι η επίσημη φωνή ενούς ψαρά που γιαλεύει με το γυιό του «σια-σια καλά, έλα κοντά». Το παράγγελμα και το τρίζιμο του σκαρμού,

Τζάκι

το κουπί και το κόψιμο του νερού με τη σειρά. Στον αντικρινό μώλο χτυπούνε χταπόδι, κάποιο χέρι σηκώνεται και κατεβαίνει με δύναμη-διακοπή και πάλι χτύπημα και πάλι διακοπή πουθενά μπλέξιμο η μέρα όλη καθαρή μ' όλα της τα σημάδια, μian ακαίρια πίνα πες βγάνεις το φαί της στην άκρια του μαχαιριού. Έτσι και βραδιάζει ακόμη κάθεσαι, ακόμη γεύεσαι- σηκώνει πολύ χάζεμα τέτοια καλωσύνη.

Οι μπουνάτσες φέρνουνε τους νοτιάδες από βραδύς πέφτει δροσιά -εδώ τη λένε «ανέδωση», η γης δηλαδή τη δίνει από μέσα της- μια θολούρα έρχεται από μεγάλο πέλαγος και σέρνεται δεν ακούγεται φύσημα, τα βουνά δεν ακουμπούνε πουθενά οι κορφές κρεμαστές, μοσκοβολά το χώμα σαν ποτισμένο περιβόλι, τ' αρμυρίκια στάζουνε, τα νοτισμένα κλαδιά τους μαυρίζουνε, το ξερό χορτάρι μουσκεμένο χωρίς βροχή πατάς στα μαλακά ένα καμαρωτό άνθισε σύσσωμο κάθε του ακρόκλωνο ευωδιάζει, χαίρεται και βουίζει γύρω του μελίτσι, λένε πως απ' την ευωδιά της πρωινής ανέδωσης μια έγκυος έσκυψε πήρε δυο χούφτες χώμα κι έφαε, τόσο λιγώθηκε, αφού σε κάθε βαρεμένη μάλιστα της φέρνουνε κι οι γειτόνισες μυρωδιά. Μα όποιος τόσο ευφρανθεί το χώμα μάλιστα με τα πρωτοβρόχια θα μπει μέσα γρήγορα-το λένε κι έτσι.

Ο ΗΛΙΟΣ βγαίνει απ' το καζάνι τουρανού, βράζουνε γύρω-γύρω τα σύννεφα του μελτεμιού. Κάθε αέρας στον καιρό του και με την εξουσία του. Ο βοριάς εξουσιάζει το καλοκαίρι νησιά και μπογάζια, πιάνεται από μεγάλες στεριές δίνει ζωή και κόβει- το μελτέμι. Οι γειτόνοι Τούρκοι λένε το πρώιμο «κεράς μελτέμ» το κατοπινό «καρπούζ μελτέμ» με τα φρούτα της εποχής. Και στις 360 τόσες μέρες του χρόνου οι καλωσύνες μετρημένες. Μαγιάτικες και φθινοπωρινές. Απ' τις ανεμοδαρμένες φυσούνε τις μισές

το κουπί και το κόψιμο του νερού με τη σειρά. Στον αντικρινό μώλο χτυπούνε χταπόδι, κάποιο χέρι σηκώνεται και κατεβαίνει με δύναμη-διακοπή και πάλι χτύπημα και πάλι διακοπή πουθενά μπλέξιμο η μέρα όλη καθαρή μ' όλα της τα σημάδια, ~~μιαν ακαίρια πίνα πες βγάνεις το φαί της στην άκρια του μαχαιριού.~~ Έτσι και βραδιάζει ακόμη κάθεσαι, ακόμη γεύεσαι- σηκώνει πολύ χάζεμα τέτοια καλωσύνη.

Οι μπουνάτσες φέρνουνε τους νοτιάδες από βραδύς πέφτει δροσιά -εδώ τη λένε «ανέδωση», η γης δηλαδή τη «δίνει» από μέσα της- μια θολούρα έρχεται από μεγάλο πέλαγος και σέρνεται δεν ακούγεται φύσημα, τα βουνά δεν ακουμπούνε πουθενά οι κορφές κρεμαστές, μοσκοβολά το χώμα σαν ποτισμένο περιβόλι, τ' αρμυρίκια ^{στο κίτη} στάζουνε, τα νοτισμένα κλαδιά τους μαυρίζουνε, το ξερό χορτάρι μουσκεμένο χωρίς βροχή, πατάς στα μαλακά ένα καμαρωτό άνθισε σύσσωμο κάθε του ακρόκλωνο ευωδιάζει, χαίρεται και βουίζει γύρω του ^{στην} μελίτσι, λένε πως απ' την ευωδιά της πρωινής ανέδωσης μια έγκυος ^{στην} έσκυψε πήρε δυο χούφτες χώμα κι έφαε, τόσο λιγώθηκε, ^{στην} αφού σε κάθε βαρεμένη ~~μάλιστα~~ της φέρνουνε ~~κι~~ οι γειτόνισες μυρωδιά. Μα όποιος τόσο ευφρανθεί το χώμα ~~μάλιστα~~ με τα πρωτοβρόχια θα μπει μέσα γρήγορα-το λένε κι έτσι.

Ο ΗΛΙΟΣ βγαίνει απ' το καζάνι τουρανού, βράζουνε γύρω-γύρω τα σύννεφα του μελτεμιού. Κάθε αέρας στον καιρό του και με την εξουσία του. Ο βοριάς εξουσιάζει το καλοκαίρι νησιά και μπογάζια, πιάνεται από μεγάλες στεριές δίνει ζωή και κόβει- το μελτέμι. Οι γειτόνοι Τούρκοι λένε το πρώιμο «κεράς μελτέμ» το κατοπινό «καρπούζ μελτέμ» με τα φρούτα της εποχής. Και στις 360 τόσες μέρες του χρόνου οι καλωσύνες μετρημένες. Μαγιάτικες και φθινοπωρινές. Απ' τις ανεμοδαρμένες φυσούνε τις μισές

οι άλλοι αγέρηδες, τις άλλες μισές φυσά ο βοριάς μοναχός του- λίγο προς το Γραιγο ανατολικά, δυτικά προς το Μαίτρο- τόσο παραμερίζει.

Λοιπόν είπαμε αυτός ο αέρας είναι ταχτικός. Τα κύματα του με καμιά τσάπα πες σκαμένα σειρές-σειρές πάνω στη θάλασσα. Κι όσο πλησιάζουνε, χοντρένουνε πριν την τελευταία τους πνοή ορθώνονται για να κουτουλήσουνε, σκάζουνε, αφήνουνε στην άμμο σημάδια της στιγμής, σέρνουνε πίσω τα χαλίκια σουρσουρίζοντας, αφήνουνε φύκια που μυρίζουνε σάπιο σταφύλι. Και στα τόσα κύματα ένα κύμα θηρίο σε ψήλος και σε βάθος ξεπερνά τ' άλλα πετιέται μπρος, τραντάζει ο γιαλός ξεπερνά των άλλων τα σημάδια, μουσκεύει ως μέσα και τα βούρλα, τ' αφήνει πλαγιασμένα σα μουσκεμένα μαλλιά. Στο πέλαγος, τέτοια κύματα τ' ακούς από μακριά με δικό τους σφύριγμα, αν πέσουνε απανωτά ένα και δυο κινδυνεύουνε τα καΐκια. Τέτοια πελαγίσια τα λένε και ρεματικά κύματα τα ξαναρουφά η θάλασσα πριν φτάσουνε στεριά. Το μελτέμι λολένει και τις στεριές, θένε δε θένε οι άνθρωποι τρέχουνε, αδειάζει ο γιαλός, περνούνε απ' τα μέσα στενά, για να σταθούνε να μιλήσουνε πιάνουνε τα ντουβάρια, όσα λόγια φωνάζουνε είναι κομμένα. Βρε Νι..λή δυο φραντζο... δυοο... «μωω...ρή». Ότι πράμα τύχει στημένο ή κρεμασμένο, ρούχο, σύρμα σκοινί τινάζεται πάει να σπάσει, οι μικρές καμπάνες μοναχές τους μαζί κάποια βίδα θαρείς πως ξέσφιξε μέσα στη γης, κάθε κουρέλι και χαρτί και φλούδα και φυλλαράκι πεταμένο στριφογυρίζει, άξαφνα πέρνει φύσημα σα ζωντανό πετά ψηλά, χάνεται. Ο αγέρας της τάδε πλατείας, της τάδε γειτονιάς είναι γνωρισμένος όπως κανέναν άγριος γείτονα, που τον φοβούνται κι οι χωριανοί.

Και στα σπίτια μέσα μπαίνεις, η πόρτα έκλεισε, ο σύρτης, τα μάνταλα στη θέση τους- ευλογία. Όμως σε κάθε χαραμάδα ο

οι άλλοι αγέρηδες, τις άλλες μισές φυσά ο βοριάς μοναχός του- λίγο προς το Γραίγο ανατολικά, δυτικά προς το Μαίτρο- τόσο παραμερίζει.

Λοιπόν είπαμε αυτός ο αέρας είναι ταχτικός. Τα κύματα του με καμιά τσάπα πες σκαμένα σειρές-σειρές πάνω στη θάλασσα. Κι όσο πλησιάζουνε, χοντρένουνε πριν την τελευταία τους πνοή ορθώνονται ~~για να κουτουλήσουνε~~, σκάζουνε, αφήνουνε στην άμμο σημάδια της στιγμής, σέρνουνε πίσω τα χαλίκια σουρσουρίζοντας, αφήνουνε φύκια που μυρίζουνε σάπιο σταφύλι. Και στα τόσα κύματα ένα κύμα θηρίο σε ψήλος και σε βάθος ξεπερνά τ' άλλα πετιέται μπρος, τραντάζει ο γιαλός ξεπερνά των αλλονών τα σημάδια, μουσκεύει ως μέσα και τα βούρλα, τ' αφήνει πλαγιασμένα σα μουσκεμένα μαλλιά. Στο πέλαγος, τέτοια κύματα τ' ακούς από μακριά με δικό τους σφύριγμα, αν πέσουνε απανωτά ένα και δυο κινδυνεύουνε τα καΐκια. Τέτοια πελαγίσια τα λένε και ρεματικά κύματα τα ξαναρουφά η θάλασσα πριν φτάσουνε στεριά. Το μελτέμι λολένει και τις στεριές, θένε δε θένε οι άνθρωποι τρέχουνε, αδειάζει ο γιαλός, περνούνε απ' τα μέσα στενά, για να σταθούνε να μιλήσουνε πιάνουνε τα ντουβάρια, όσα λόγια φωνάζουνε είναι κομμένα. Βρε Νι..λή δυο φραντζο... δυοο... «μωω...ρή». 'Οτι πράμα τύχει στημένο ή κρεμασμένο, ρούχο, σύρμα σκοινί τινάζεται πάει να σπάσει, οι μικρές καμπάνες ^{του ησυχ} μοναχές τους ~~μαζί~~ κάποια βίδα θαρείς πως ξέσφιξε μέσα στη γης, κάθε κουρέλι και χαρτί και φλούδα και φυλλαράκι πεταμένο στριφογυρίζει, άξαφνα πέρνει φύσημα ~~σα ζωντανό~~ πετά ψηλά, χάνεται. Ο αγέρας της τάδε πλατείας, της τάδε γειτονιάς είναι γνωρισμένος όπως κανέναν άγριος γείτονα, που τον φοβούνται κι οι χωριανοί.

Και στα σπίτια μέσα μπαίνεις, η πόρτα έκλεισε, ο σύρτης, τα μάνταλα στη θέση τους- ευλογία. 'Ομως σε κάθε χαραμάδα

χαρχαλεμός. Κάθε ξύλο αναλόγως τη μαλακάδα και τη σκληράδα του τρίζει, περνούνε μαχαίρια κάτω από τις πόρτες, κουρτίνες και κουρτινάκια σαλεύουν, δυο πόρτες που ανοίγουνε μαζί κλείνουνε μονάχες τους, γίνεται βροντή. Άμα νυχτώσει στην παραστιά ουρλιάζουνε τσακάλια πιασμένα σε δόκανα, πότε πατήματα και πότε πηδήματα, πόδια ξυπόλυτα κλωτσιές, στα δώματα σέρνονται φίδια. Και κειδά που κόβεται το βουητό λες ξεμάκρυνε το θηρίο εκειδά πάλι στη στιγμή φρενιάζει.

Ο ΗΛΙΟΣ κοματιασμένος απ' τα τελευταία σύννεφα του ξεψυχισμένου μελτεμιού.

Εδώ οι αποστάσεις είναι κοντινές, δρόμοι, μονοπάτια μιανής ώρας μιανής μέρας από χωριό σ' εξοχές, από χωράφια σε καλύβια σε παρεκκλήσια, με τα πόδια ή με το ζω, δε νυχτώνεσαι δε χρειάζεται πρόβλεψη ούτε προμήθεια. Ξεκίνησε, ο αγωγιάτης με 2 μουλάρια να φορτώσει άμμο στο Γιαλό, πετάχτηκε μ' έναν πήδο σα χορευτής στ' άδειο σαμάρι, τα λαλεί «... ντεε-ουξουξ...» Θα κάνει 3 δρόμους πριν ψηλώσει ο ήλιος. Ξεκίνησε ο ξοχάρης με το γάδαρό του φορτωμένος ντομάτες, μελιτζάνες να διαλαλήσει και να πουλήσει θα γυρίσει άδειος τ' απομεσήμερο. Ξεκίνησε το Μαριγώ, είναι γριά, πάει 2 μυζηθράκια της κόρης της που είναι λεχώνα και φαμελίτισα, θα γυρίσει ώρα εσπερινού. Ξεκινά κι ο Κωνσταντής αχάραγα κι αυτός γέρος μα βαστιέται, καβαλά το γάδαρό του, φτάνει στον Πέρα Γιαλό δένει το ζω στο πρωτελευταίο αρμυρίκι, εκεί περιμένει ο παραγυιός και το βαρκάκι αραγμένο, περνούνε στο ερημονήσι, χουγιάζουνε τα κατσίκια ξυπνούνε οι ακρογιαλιές, τ' αρμέγουνε, βάζουνε 4 ντενεκέδες το γάλα πάλι στο βαρκί, γυρίζουνε. Ο σκύλος του απ' το πολύ κέφι πέφτει κολυμπώντας και τους ακολουθά-τραβούνε ύστερα για τυροκόμισμα στο Πετροβούνι, 4—5 ώρες το πάνε κι έλα. Όλοι ξεκινούνε με κανένα σακουλάκι, κανένα

~~χαρχαλεμός~~ ^{αλ} Κάθε ξύλο αναλόγως τη μαλακάδα και τη σκληράδα του τρίζει, περνούνε μαχαίρια κάτω από τις πόρτες, κουρτίνες και κουρτινάκια σαλεύουν, δυο πόρτες που ανοίγουνε μαζί κλείνουνε μονάχες τους, γίνεται βροντή. Άμα νυχτώσει στην παραστιά ουρλιάζουνε τσακάλια πιασμένα σε δόκανα, πότε πατήματα και πότε πηδήματα, πόδια ξυπόλυτα κλωτσιές, στα δώματα σέρνονται φίδια. Και κειδά που κόβεται το βουητό λες ξεμάκρυνε το θηρίο εκειδά πάλι στη στιγμή φρενιάζει.

Ο ΗΛΙΟΣ κοματιασμένος απ' τα τελευταία σύννεφα του ξεψυχισμένου μελτεμιού.

Εδώ οι αποστάσεις είναι κοντινές, δρόμοι, μονοπάτια μιανής ώρας μιανής μέρας από χωριό σ' εξοχές, από χωράφια σε καλύβια σε παρεκκλήσια, με τα πόδια ή με το ζω, δε νυχτώνεσαι δε χρειάζεται πρόβλεψη ούτε προμήθεια. Ξεκίνησε, ο αγωγιάτης με 2 μουλάρια να φορτώσει άμμο στο Γιαλό, πετάχτηκε μ' έναν πήδο σα χορευτής στ' άδειο σαμάρι, τα λαλεί «... ντεε-ουξ-ουξ...» Θα κάνει 3 δρόμους πριν ψηλώσει ο ήλιος. Ξεκίνησε ο ξοχάρης με το γάδαρό του φορτωμένος ντομάτες, μελιτζάνες να διαλαλήσει και να πουλήσει θα γυρίσει άδειος τ' απομεσήμερο. Ξεκίνησε το Μαριγώ, είναι γριά, πάει 2 μυζηθράκια της κόρης της που είναι λεχώνα και φαμελίτισα, θα γυρίσει ώρα εσπερινού. Ξεκινά κι ο Κωνσταντής αχάραγα κι αυτός γέρος μα βαστιέται, καβαλά το γάδαρό του, φτάνει στον Πέρα Γιαλό δένει το ζω στο πρωτελευταίο αρμυρίκι, εκεί περιμένει ο παραγυιός και το βαρκάκι ~~απαρμένο~~, περνούνε στο ερημονήσι, χουγιάζουνε τα κατσίκια ξυπνούνε οι ακρογιαλιές, τ' αρμέγουνε, βάζουνε 4 ντενεκέδες το γάλα πάλι στο βαρκί, γυρίζουνε. Ο σκύλος του απ' το πολύ κέφι πέφτει κολυμπώντας και τους ακολουθά-τραβούνε ύστερα για τυροκόμισμα στο Πετροβούνι, 4—5 ώρες το πάνε κι έλα. Όλοι ξεκινούνε με κανένα σακουλάκι, κανένα

καλαθάκι μόνη τους πρόβλεψη. Γυρίζουνε το βράδυ κουρασμένοι, κούραση δεχτή, θα φάνε ότι φάνε ύστερα πάνε αποσπερίζουνε δε λείπουν κανένα βράδυ οι συντροφιάς. Δηλαδή αποστάσεις κούραση-ξεκούραση σύμφωνα με το κορμί του ανθρώπου, αβοήθητο από μηχανές.

Τυχαίνουνε και κάτι αλογάριαστες αποστάσεις: Πέρασε ο μεσαίος γυιός του Σταματουλιού μ' ένα καλαθάκι κρεμασμένο στο χαλκόξανθο μπράτσο του, σκεπασμένο με καθαρή πετσέτα «για που βρε Αριστή;» «πάω νανάψω τα καντήλια της Άγια Παρασκευής» μακρινή άγια, 5 ώρες δρόμο «.. Είδες όνειρο;».. «μας παράγγειλε ο πατέρας..» «απ' την Αυστράλια μωρέ;» έκανε με το κεφάλι ναι και τραβούσε.. «τίποτις να 'παθε ο αφέντης του άγια Παρασκευή των ματιών η γιάτρισσα, μεγάλη χάρη της..» ούτε με το κεφάλι ούτε με το στόμα δίνει άλλη απάντηση το παιδί, τραβά.

Άλλη μια κοντινή απόσταση μα εμποδισμένη: είπε η γεροντοκόρη το Κατερινιώ της κουμπάρας της άμα της έφερε το γάλα νάρθει ο κουμπάρος αύριο Τετάρτη να την ανεβάσει στο χωριό με τα πράματα. Η κουμπάρα ξέρει πως το Κατερινιώ δεν ξεκινά Τρίτη «να μην τρίξει». Ούτε Πέμπτη «μην πέσει», ούτε Παρασκευή «μην παραπατήσει» ούτε Σάββατο «που είναι Σάββατο», ούτε «Θεός φυλάξει Κυριακή», μα είναι Τρίτη αύριο λάθεψε το Κατερινιώ δεν είναι Τετάρτη, αυτή βαριέται τη συζήτηση της είπε καλά, όμως το βράδυ της παραγγέλνει καλού κακού με το γείτονα πως ο κουμπάρος αλωνεύει και θα πάει μεθαύριο, ξέχασε ο γείτονας να το πει, το Κατερινιώ περιμένει όλη μέρα την Τρίτη που την είχε για Τετάρτη, περιμένει με το στρώμα δεμένο και τα πανέρια της. Το πρωί έρχεται η μικρή κόρη του κουμπάρου. «... εν ηξάirate να με δοποιήσετε πως

καλαθάκι μόνη τους πρόβλεψη. Γυρίζουνε το βράδυ κουρασμένοι, κούραση δεχτή, θα φάνε ότι φάνε ύστερα πάνε αποσπερίζουνε δε λείπουν κανένα βράδυ οι συντροφιάς. Δηλαδή αποστάσεις κούραση-ξεκούραση σύμφωνα με το κορμί του ανθρώπου, αβοήθητο από μηχανές.

Τυχαινούνε και κάτι αλογάριαστες αποστάσεις: Πέρασε ο μεσαιός γυιός του Σταματουλιού μ' ένα καλαθάκι κρεμασμένο στο χαλκόξανθο μπράτσο του, σκεπασμένο με καθαρή πετσέτα «για που βρε Αριστή;» «πάω νανάψω τα καντήλια της Άγια Παρασκευής» μακρινή άγια, 5 ώρες δρόμο «.. Είδες όνειρο;».. «μας παράγγειλε ο πατέρας..» «απ' την Αυστράλια μωρέ;» έκανε με το κεφάλι ναι και τραβούσε.. «τίποτις να 'παθε ο αφέντης του άγια Παρασκευή των ματιών η γιάτρισσα, μεγάλη χάρη της..» ούτε με το κεφάλι ούτε με το στόμα δίνει άλλη απάντηση το παιδί, τραβά.

Άλλη μια κοντινή απόσταση μα εμποδισμένη: είπε η γεροντοκόρη το Κατερινιώ της κουμπάρας της άμα της έφερε το γάλα νάρθει ο κουμπάρος αύριο Τετάρτη να την ανεβάσει στο χωριό με τα πράματα. Η κουμπάρα ξέρει πως το Κατερινιώ δεν ξεκινά Τρίτη «να μην τρίξει». Ούτε Πέμπτη «μην πέσει», ούτε Παρασκευή «μην παραπατήσει» ούτε Σάββατο «που είναι Σάββατο», ούτε «Θεός φυλάξει Κυριακή», μα είναι Τρίτη αύριο λάθεψε το Κατερινιώ δεν είναι Τετάρτη, ~~αύτη~~ βαριέται τη συζήτηση της είπε καλά, όμως το βράδυ της παραγγέλνει καλού κακού με το γείτονα πως ο κουμπάρος αλωνεύει και θα πάει μεθαύριο, ξέχασε ο γείτονας να το πει, το Κατερινιώ περιμένει όλη μέρα την Τρίτη που την είχε για Τετάρτη, περιμένει με το στρώμα δεμένο και τα πανέρια της. Το πρωί έρχεται η μικρή κόρη του κουμπάρου. «... εν ηξάirate να με δοποιήσετε πως

θάρθει ο κουμπάρος περιμένω ετσά..» «ε σου τόπε ο Νικολής πως αλωνεύουνε» «... ξέρω κανέναν Νικολή εγώ... ετσά και πέρσυ 4 μέρες μ' αφήσατε δίχως ψωμί...» «ε σου φέραμε παξιμάδι που φρύξαμε..» «τρώω η κακομίτσα εγώ παξιμάδι που μούσπασε η μασέλα πέρσυ του Χριστού...» «ξέρομε μεις τρωσ ή δεν τρωσ..» γλωσσού η μικρή κόρη. Πάει το Κατερινιώ βρίσκει του αδελφού της άλλον πάλι κουμπάρο δόσανε λόγο να την ανεβάσει χαράματα ετούτος πριν το μερόκαμα «ε νάσαι καλά..» και χαίρεται.. αχάραγα δε μας βλέπει κακό μάτι... Πώς πήρε όμως είδηση ο πρώτος κουμπάρος, είναι μαλωμένοι με το δεύτερο.. για πείσμα της μηνά πως θάρθει με το γάδαρο ο γυιός του αύριο πριν φέξει κι αυτός. Το Κατερινιώ δεν μπιστεύει το γυιό είναι λωλός και ο γάδαρος λωλός μα και λογάριασε πως θα του δώσει τάλληρο, δεκάρικο θέλει ο άλλος ειδοποιεί πως υπάρχει εμπόδιο, της λύθηκε μια πουλάδα την ήχασε και θα την περιμένει. Λοιπόν ήρθε ο γυιός φώναξε, ξαναφώναξε- η μάνα του τον είχε φοβερισμένον να μην της πάρει ούτε διπλό- Την παράτησε. Λοιπόν το Κατερινιώ ξεμεροβραδιάζεται κοντά τέσσερα μερόνυχτα δίπλα στο δεμένο στρώμα και στα καλάθια της.

ΣΗΜΕΡΑ Ο ΗΛΙΟΣ ίσα-ίσα ρόδισε, βγαίνει και δε βγαίνει σα να βασιλεύει προς τα πάνω, ανάποδα η θάλασσα μολυβιά, μια θολούρα κι οι αντιφεγγιές της παράξενες.

Εορτές εδώ πολλές, ο χρόνος μετριέται με τις εορτές επίσημες και ταπεινές, σ' εκκλησιές και σ' εκκλησιίτσες, χειμώνα, καλοκαίρι. Και σε μια Παναγιά Παραθαλασσινή που τη βρέχει το κύμα -γίνεται οικογενειακό πανηγύρι απ' την παραμονή κουβαλήσανε 2 ζώα τα στρωσίδια, το καζάνι, φλυτζά-

θάρθει ο κουμπάρος περιμένω ετσά..» «ε σου τόπε ο Νικολής πως αλωνεύουνε» «... ξέρω κανέναν Νικολή εγώ... ετσά και πέρσυ 4 μέρες μ' αφήσατε δίχως ψωμί...» «ε σου φέραμε παξιμάδι που φρύξαμε..» «τρώω η κακομίτσα εγώ παξιμάδι που μουσπασε η μασέλα πέρσυ του Χριστού...» «ξέρομε μεις ~~τρως~~ ή ^{πως} ~~δεν τρως~~..» γλωσσοῦ η μικρή κόρη. Πάει το Κατερινιώ βρίσκει του αδελφού της άλλον πάλι κουμπάρο δόσανε λόγο να την ανεβάσει χαράματα ετούτος πριν το μερόκαμα «ε νάσαι καλά..» και χαίρεται.. αχάραγα δε μας βλέπει κακό μάτι... Πώς πήρε όμως είδηση ο πρώτος κουμπάρος, είναι μαλωμένοι με το δεύτερο.. για πείσμα της μηνά πως θάρθει με το γάδαρο ο γυιός του αύριο πριν φέξει ~~και αυτός~~. Το Κατερινιώ δεν πιστεύει το γυιό είναι λωλός και ο γάδαρος λωλός μα και λογάριασε πως θα του δώσει τάλληρο, δεκάρικο θέλει ο άλλος, ειδοποιεί πως υπάρχει εμπόδιο, της λύθηκε μια πουλάδα την ήχασε και θα την περιμένει. Λοιπόν ήρθε ο γυιός φώναξε, ξαναφώναξε- η μάνα του τον είχε φοβερισμένον να μην της πάρει ούτε διπλό- Την παράτησε. Λοιπόν το Κατερινιώ ~~ξήμερο~~ βραδιάζεται κοντά τέσσερα μερόνυχτα δίπλα στο δεμένο στρώμα και στα καλάθια της.

ΣΗΜΕΡΑ Ο ΗΛΙΟΣ ίσα-ίσα ρόδισε, βγαίνει και δε βγαίνει σα να βασιλεύει προς τα πάνω, ανάποδα η θάλασσα μολυβιά, μια θολούρα κι οι αντιφεγγιές της παράξενες.

Εορτές εδώ πολλές, ο χρόνος μετριέται με τις εορτές επίσημες και ταπεινές, σ' εκκλησιές και σ' εκκλησιίτσες, χειμώνα, καλοκαίρι. Και σε μια Παναγιά Παραθαλασσινή που τη βρέχει το κύμα -γίνεται οικογενειακό πανηγύρι απ' την παραμονή κουβαλήσανε 2 ζώα τα στρωσίδια, το καζάνι, φλυτζά-

νια, ποτήρια και τους άρτους πιο μεγάλους από μυλόπετρες ταμένους κάθε χρόνο. Από το λιμάνι ξεκινούνε περίχαρα ψαράδικες βάρκες, καίκια κι ένα τρεχαντήρι καλομπογιαντισμένο μαβί με ζωναράκι καφεδί, ο νιόγαμπρος καπετάνιος έχει και τη γυναίκα του μικρή μικρή στην πρύμη κοντά του, στην πλήρη οργανοπαίχτες σαντούρι και λαβούτο, εκείνος στο τιμόνι όρθιος τραβά κοντά ή σπρώχνει με το πόδι το торνευτό διάκι του τιμονιού, καμαρώνει σα ζωγραφιστός και προστάτης. Κατεβάσανε τη χοντρή μαμή στ' αμπάρι γέλια, πειράγματα ίσαμε να μπει... «Θα μας βουλιάξεις θεία... κι ο γάδαρος του Μιχαλιού γονάτισε που πήε να καβαλικέψει..» Εκείνη με το μεγαλείο της γελαστή «γίνεται το πανηγύρι χωρίς εμένα»;

Ο εσπερινός από νωρίς ψέλνει ο γέρο Κοσμάς ο αγέραστος, ξέρει την ψαλτική με τα γράμματα, την ευχαριστιέται, τα θέλει όλα σωστά. Κάθε τόσο πιάνει απ' το λαιμό το παιδί που του βαστά το ίσιο, τον ζουλά να μη βιάζεται στο αργό, στα γοργά τροπάρια ορθώνει το κεφάλι, χτυπά την παλάμη θριαμβευτικά στ' αναλόγιο, δοξολογιά δοξολογιέται κι ο ίδιος εκείνη την ώρα. Κι οι γυναίκες φέρανε λουλούδια για διάβασμα και μοίρασμα, το παιδί περιλαβαίνει το πανέρι το φέρνει επίσημα με τεντωμένα χέρια προς στον παπά, ποιο χέρι έστησε καταμεσίς ένα ροδί γαρούφαλο; «μπράβο γαρούφαλο...» μουρμουρά ο νέος παπάς, διπλοθυμιάζει με κέφι, σήμερα είναι ο νέος αύριο θα λειτουργήσει ο γηραλέος. Και πριν γύρει ο ήλιος τα όργανα πιάνουνε τον πρώτο σκοπό το καφενείο μια τάβλα στρωμένη με χαρτί άνοιξε παρακεί στα σκοίνα ο κόσμος θα διασκεδάσει.

Την άλλη μέρα ο ήλιος με την ώρα του μα ο κόσμος τον πρόλαβε αυγή-αυγή συνάζεται, τ' άσπρο φεγγάρι ακόμα στον ουρανό. Ο παπάς είπε τα πρώτα γράμματα στο δρόμο που

νια, ποτήρια και τους άρτους πιο μεγάλους από μυλόπετρες ταμένους κάθε χρόνο. Από το λιμάνι ξεκινούνε περίχαρα ψαράδικες βάρκες, καίκια κι ένα τρεχαντήρι καλομπογιαντισμένο μαβί με ζωναράκι καφεδί, ο νιόγαμπρος καπετάνιος έχει και τη γυναίκα του μικρή μικρή στην πρύμη κοντά του, στην πλήρη οργανοπαίχτες σαντούρι και λαβούτο, εκείνος στο τιμόνι όρθιος τραβά κοντά ή σπρώχνει με το πόδι το τορνευτό διάκι του τιμονιού, καμαρώνει σα ζωγραφιστός ~~και~~ προστάτης. Κατεβάσανε τη χοντρή μαμή στ' αμπάρι γέλια, πειράγματα ίσαμε να μπει... «Θα μας βουλιάξεις θεία... κι ο γάδαρος του Μιχαλιού γονάτισε που πήε να καβαλικέψει..» Εκείνη με το μεγαλείο της γελαστή «γίνεται το πανηγύρι χωρίς εμένα»;

Ο εσπερινός από νωρίς ψέλνει ο γέρο Κοσμάς ο αγέραστος, ξέρει την ψαλτική με τα γράμματα, την ευχαριστιέται, τα θέλει όλα σωστά. Κάθε τόσο πιάνει απ' το λαιμό το παιδί που του βαστά το ίσιο, τον ζουλά να μη βιάζεται στο αργό, στα γοργά τροπάρια ορθώνει το κεφάλι, χτυπά την παλάμη θριαμβευτικά στ' αναλόγιο, δοξολογιά δοξολογιέται κι ο ίδιος εκείνη την ώρα. Κι οι γυναίκες φέρανε λουλούδια για διάβασμα και μοίρασμα, το παιδί περιλαβαίνει το πανέρι το φέρνει επίσημα με τεντωμένα χέρια προς στον παπά, ποιο χέρι έστησε καταμεσίς ένα ροδί γαρούφαλο; «μπράβο γαρούφαλο...» μουρμουρά ο νέος παπάς, διπλοθυμιάζει με κέφι, σήμερα είναι ο νέος αύριο θα λειτουργήσει ο γηραλέος. Και πριν γύρει ο ήλιος τα όργανα πιάνουνε τον πρώτο σκοπό το καφενείο μια τάβλα στρωμένη με χαρτί ~~άνοιξε~~ παρακεί στα σκοίνα ο κόσμος θα διασκεδάσει.

Την άλλη μέρα ο ήλιος με την ώρα του μα ο κόσμος τον πρόλαβε αυγή-αυγή συνάζεται, τ' άσπρο φεγγάρι ακόμα στον ουρανό. Ο παπάς είπε τα πρώτα γράμματα στο δρόμο που

κατηφόριζε ύστερα όρθος-λειτουργία μάνι-μάνι. Το εκκλησάκι μικρό μέσα-μέσα οι ταχτικές ηλικιωμένες μα και κοπέλες αρκετές μετανοίζουνε και σταυροκοπιούνται, η άκρα ευλάβεια μα είναι και πολλών ειδών ευλάβειες, στη μέση στρίμωγμα, σουσουρο, κεριά σβύνουνε τα ξεκολλούνε, ανάβουνε κάθε στιγμή ρίχνουνε δραχμές πέρνουνε ρέστα, στα στασίδια καθίζουνε με τη σειρά, ευγένεια πολλή όσες πιάσουνε λίγον τοίχο τον παραχωρούνε... ορίστε ακουμπήστε... πότε-πότε βάζει καμιά φωνή ο παπάς μωρέ δε σωπαινέτε.. Απ' έξω οι άντρες σα να περισσεύουνε, μόνο άμα βγαίνουν τ' άγια σκύβουνε το κεφάλι κι αν πάρουν είδηση.

Το καμπανάκι χτύπησε απόλυση μοιράζεται ο άρτος οι παπάδες καθίζουνε στο καλλίτερο πεζούλι, έρχεται ο μεγάλος δίσκος, τον γυρίζει ανοιχτά, διάπλατα ένας άντρας. Τα φλυτζάνια του καφέ λουλουδάτα, χορταστικά, ξοπίσω τα πανέρια με μακρόστενα κοματιασμένο άρτο για βούτημα, λύσανε όλα τα στόματα.. «η μαμή δε θέλει βούτημα, παραχόντρυνε..» γελούνε.

Όπως σε κάποιο εργαστήρι καμιά φορά βρίσκεις σπάνια πράματα έτσι σ' εορτές, σε πανηγύρια βλέπεις κάτι γυναικείες μορφές δουλεμένες τέλεια, μεσόκοπες με της σκληρής ζωής την τέχνη και της κατάβαθης γλυκιάς υπομονής, τους έπρεπε να ξεδιαλεχτούνε απ' τα τόσα πρόσωπα γύρω-γύρω μα στέκουνε ή καθίζουνε αυτές απαρατήρητες και τα ονόματά τους η Κυριακούλα του Μπαλωμένου, το Χρυσώ απ' τα περιβόλια -αδιάφορες σαν από καμιά τοιχογραφία ξεκολλημένες. Και σε κάθε σύναξη ακόμα και της θλίψης θανές, μνημόсуна η λύπη-λύπη, συχνά και σπαραγμός μα ο συναγμένος κόσμος πάντα ζητά, λαβαίνει ανακούφιση - με τις ετοιμασίες όπως και του γλεντιού φροντίδες

κατηφόριζε ύστερα όρθος-λειτουργία μάνι-μάνι. Το εκκλησάκι μικρό μέσα-μέσα οι ταχτικές ηλικιωμένες μα και κοπέλες αρκετές μετανοίζουνε και σταυροκοπιούνται, η άκρα ευλάβεια **Μ**α είναι και πολλών ειδών ευλάβειες, στη μέση στρίμωγμα, σούσουρο, κεριά σβύνουνε τα ξεκολλούνε, ανάβουνε κάθε στιγμή ρίχνουνε δραχμές πέρνουνε ρέστα, στα στασίδια καθίζουνε με τη σειρά, ευγένεια πολλή όσες πιάσουνε λίγον τοίχο τον παραχωρούνε... «ορίστε ακουμπήστε...» πότε-πότε βάζει καμιά φωνή ο παπάς «μωρέ δε σωπαίνετε..» Απ' έξω οι άντρες σα να περισσεύουνε, μόνο άμα βγαίνουν τ' άγια σκύβουνε το κεφάλι, κι αν πάρουν είδηση.

Το καμπανάκι χτύπησε απόλυση μοιράζεται ο άρτος οι παπάδες καθίζουνε στο καλλίτερο πεζούλι, έρχεται ο μεγάλος δίσκος, τον γυρίζει ανοιχτά, διάπλατα ένας άντρας. Τα φλυτζάνια του καφέ λουλουδάτα, χορταστικά, ξοπίσω τα πανέρια με μακρόστενα κοματιασμένο άρτο για βούτημα, λύσανε όλα τα στόματα.. «η μαμή δε θέλει βούτημα, παραχόντρυνε..» γελούνε.

Όπως σε κάποιο εργαστήρι καμιά φορά βρίσκεις σπάνια πράματα έτσι σ' εορτές, σε πανηγύρια βλέπεις κάτι γυναικείες μορφές δουλεμένες τέλεια, μεσόκοπες με της σκληρής ζωής την τέχνη και της κατάβατης γλυκιάς υπομονής, τους έπρεπε να ξεδιαλεχτούνε απ' τα τόσα πρόσωπα γύρω-γύρω μα στέκουνε ή καθίζουνε αυτές απαρατήρητες και τα ονόματά τους η Κυριακούλα του Μπαλωμένου, το Χρυσώ απ' τα περιβόλια -αδιάφορες σαν από καμιά τοιχογραφία ξεκολλημένες. Και σε κάθε σύναξη ακόμα και της θλίψης θανές, μνημόσυνα η λύπη-λύπη, συχνά και σπαραγμός μα ο συναγμένος κόσμος πάντα ζητά, λαβαίνει ανακούφιση - με τις ετοιμασίες όπως και του γλεντιού φροντίδες

να γίνουνε νόστιμα τα κόλλυβα ο καφές φρέσκος μοιάζουνε τα συνήθια της χαράς και του πένθους.

Η θάλασσα εδώ δουλεμένη από χιλιάδες γενεές το ψάρι λίγο, οι ντόπιοι βαριούνται τον κόπο τους. Πότε-πότε ξεφτέρια Σαμιώτες, Καλυμνιοί περαστικοί, ψαρεύουνε από νύχτα σε νύχτα, έχουνε σύνεργα καλά, λείπουνε μήνες απ' τα σπίτια τους, αυτοί βγάζουνε τους ροφούς 20 και 30 κιλά ίσαμε παιδιά στο μπόϊ κάτι σαλάχια που θέλουνε γδάρσιμο σα σφαχτά, τρώει κι ένας φτωχός.

Το καλοκαίρι με τον πολύ κόσμο, το λίγο ψάρι πέφτει πιο λίγο, η αξία του μεγαλώνει, καθαρό και σκάρτο, όλα με το ψάρι λογαριάζονται και συγγένειες και υποχρεώσεις καινούργιες γνωριμίες και παλιές.

Μήνας Ιούλιος—φεύγουνε οι βάρκες αυγή να σηκώσουμε δίχτυα, που τα ρίξανε από βραδύς. Ξεκινά πρώτος ο Μιχάλης κάθεται στο τιμόνι και τραγουδά έχει γρήγορη μηχανή, σηκώνεται η πλώρη όπως το κεφάλι του αλόγου και καμαρώνει, ξεγέλασμα το καθημερινό τούτο ξεκίνημα του ψαρά την αυγή και κάθε αυγή πάντα ελπίζει, τόχει το επάγγελμα.

Ψηλώνει ο ήλιος, γυρίζουνε οι βάρκες μια—μια μαυρα σημαδάκια μακρινά, γνωρισμένες απ' τη βουή της μηχανής τους. Πελατεία μεγάλη στον ίσκιο στ' αρμυρίκια με πετσέτες, με πιάτα χωματένια, τσίγκινα.

Ήρθε πρώτος τώρα ο Σταυρής, πηδά ο γυιος του όξω να χαι φτερά, δένει κάβο, μια ξεδιάντροπη ξένη πετιέται προστά «Θέλω μπαρμπούνια ένα κιλό, έχετε;» δεν πήρε απόκριση. Ακούστηκε μια φωνή «πρώτα να λες το «έχετε» ύστερα το «θέλω..» Ο γέρο Σταυρής με κατεβασμένο το σκιαδι ξεψαρίζει,